

סיכום פורום רכזי מקצועות, 15.3.16

עתיד מצויין: מחוננים ומצטיינים בכיתה

למה בכלל לעסוק בנושא המחוננים?

המחוננים נחשבים היום לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, ממש כמו תלמידי החינוך המיוחד. שנות בית הספר אינן קלות להם, הם חווים קשיים ותסכולים רבים מול חבריהם לכיתה, המורים והמערכת כולה. הם זקוקים לסיוע ולתמיכה כדי להתמודד עם הקשיים.

מעבר לכך, המחוננים הם בעלי פוטנציאל עצום לתרום לחברה ולקדמה. אפשר לראות אותם כמשאב לאומי שחובה עלינו לשמור עליו ולטפחו, למען עתידנו ועתיד המדינה.

משתי סיבות אלה - טובת הילד וטובת החברה - החלטנו להקדיש את הפורום הזה למחוננים.

רגע – אולי גם אנחנו מחוננים?

בתחילת הפורום צפינו בסרטונים קצרים שפרסם אחד המכונים המסחריים המכשירים ילדים למבחני המחוננים בכיתות ג', וניסינו לפתור כמה שאלות מתוך מבחני המיון. מסתבר שהורים רבים שולחים את ילדיהם לקורסי הכנה לקראת מבחני המיון למחוננים. האבחון כמחונן מביא אמו יוקרה, וגם – אפשרות להשתתף בפרויקטים מעניינים ומאתגרים על חשבון יום הלימודים, ובעלות סמלית להורה.

מה אנחנו יודעים על המחוננים ואיך אנו מתמודדים איתם בכיתות?

לפני תחילת הפורום קיבלו הרכזים סקר קצר:

1. "יש לי, או היו לי, תלמידים מחוננים בכיתה": כמחצית מהרכזים שהשיבו על הסקר לא ידעו לענות על השאלה. כמחציתם דיווחו שלימדו בעבר תלמידים מחוננים בכיתותיהם.
2. "אני יודע איך להתמודד ולאתגר תלמידים מחוננים או מבריקים בכיתה": 46% דיווחו שהם מתמודדים, אך לא מאתגרים. עוד 40% חושבים שהם יודעים איך לאתגר, אך אינם בטוחים.
3. כשנשאלו על דרכים בהם הצליחו לאתגר תלמידים מבריקים או מחוננים, התקבלו התשובות הבאות:

- פעילויות מחוץ לתוכנית, חידות, חקר
- תרגילי אתגר הדורשים חשיבה
- לאתגר עוד. ללמוד מהם. לתת להם להפגין את הידע והחוכמה שלהם
- לשלב אותם בתוכניות חיצוניות מותאמות להם כמו "הכימאדה".
- לתת להם תרגילי כיתה ברמה גבוהה.
- לתת להם להציג בכיתה נושאים שמעניינים אותם.
- לאפשר להם להעביר שיעור באחד הנושאים.

מיהם המחוננים שלנו?

עד לפני כשנתיים לא עסקנו כלל בנושא זה באופן מסודר. עם כניסתה של ניצן לתפקיד מנהלת חטיבת הביניים, היא מינתה את **גלית דה-פז** לרכזת תחום מחוננים בבית-הספר. גלית מלווה את המחוננים, מסייעת לבנות עבורם מערכת מותאמת בבית הספר, וחלקם גם מקבלים סיוע של שעה פרטנית להשלמת שעות הלמידה שהם מפסידים עקב יציאתם ללמוד בתכניות שונות.

קיבלנו דיווח על המחוננים המאובחנים הלומדים בבית ספרנו, ועל השתתפותם בתכניות שונות (מפאת שמירה על פרטיות לא נפרסם כאן את הנתונים).

פרויקט אמירים

השנה פתחנו בפרויקט אמירים בחטיבת הביניים. 15 תלמידים התחילו את השנה בכיתה ז' ו-15 בכיתה ח'. חלק מהתלמידים נשרו במהלך השנה, עקב הקושי להתמיד בשעות 8-9, ותחושה של עומס.

תכנית אמירים בשכבת ז':

- 2 ש' משחקי מתמטיקה עם עדי אדלשטיין
- 2 ש' אמנות מדעית עם אסתי שחר
- 1 ש' ליווי וייעוץ עם גלית דה-פז.

תכנית אמירים בשכבת ח':

- 2 ש' ביולוגיה של בעלי חיים עם נטע פולק
- 2 ש' אנגלית יצירתית עם נורית ברנד
- 1 ש' ליווי וייעוץ עם איריס יניב.

בשנה הבאה ייעשו מספר שינויים בתכנית הלימודים. כמו כן, התלמידים אשר ימשיכו **לכיתה ט'** יפעלו במסגרת קבוצת מנהיגות עם איריס יניב.

אנו שמחים מאד עם הפרויקט וגאים בו. יצויין כי "עמקים-תבור" הוא ביה"ס היחיד בעמק המפעיל תכנית אמירים בחטיבת הביניים.

"הכוכבים של שלומי"

צפינו בקטע קצר מתוך סרטו של שמי זרחין, "הכוכבים של שלומי". גיבור הסרט הוא נער מחונן הגדר במשפחת מצוקה. מתוך הצפייה בסרט מיצינו תובנות לגבי מאפייני הנער המחונן וחיייו.

מאפייני מחוננים ותכניות העשרה למחוננים

ד"ר מיכל קרופניק-גוטליב, מנהלת מרכז המחוננים באורנים, שיתפה אותנו בידע מתוך ניסיונה כאם למחוננים וכאשת מקצוע וחוקרת בתחום. בין השאר, מיכל עסקה בנושאים הבאים:

- מאפייני המחונן
- הבחנה בין מחוננים למצטיינים
- האתגרים המיוחדים העומדים בפני המחונן, הוריו ומוריו
- תכנית המחוננים באורנים

סיכום

רובנו הרגשנו שהנושא לא מוצה. עלינו להתפתח בתחום זה ולפתח כלים ומשאבים לטובת תלמידינו המחוננים. נקדיש לכך מחשבה בשנה הקרובה.